

**SELF-ESTEEM, SOCIAL SUPPORT, AND DEPRESSION
IN THAI ADOLESCENT MOTHERS**

MAYUREE NIRATTHARADORN

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY (NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2005**

ISBN 974-04-5641-3

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และภาวะซึมเศร้าในมารดาวัยรุ่นไทย (SELF-ESTEEM, SOCIAL SUPPORT, AND DEPRESSION IN THAI ADOLESCENT MOTHERS)

มยุรี นีรัตราธร 4436651 NRNS/D

ปร.ค. (การพยาบาล)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, Ph.D., SUSAN GENNARO, D.S.N.,
ธวัชชัย วรพงษ์ธร, Ph.D., ยาใจ สิทธิมงคล, Ph.D.

บทคัดย่อ

ภาวะซึมเศร้าในมารดาวัยรุ่นจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งของมารดาและทารก มีการศึกษาพบว่าการขาดการเห็นคุณค่าในตนเองและการขาดการสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยเสี่ยงของการเกิดภาวะซึมเศร้าสำหรับประเทศไทยยังขาดข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับการเกิดภาวะซึมเศร้าในมารดาวัยรุ่นไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลของภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์ต่อภาวะซึมเศร้าหลังคลอด การศึกษาไปข้างหน้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบแบบจำลองเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมและภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์ ต่อภาวะซึมเศร้าหลังคลอดของมารดาวัยรุ่นไทย

กลุ่มตัวอย่างคือสตรีตั้งครรภ์อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 340 ราย จาก 4 โรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล คัดเลือกจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่เข้าเกณฑ์และยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยตอบแบบสอบถามครั้งแรกเมื่อมารับบริการฝากครรภ์ ประกอบด้วย แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และแบบวัดภาวะซึมเศร้า รวมทั้งแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และตอบแบบสอบถามครั้งที่ 2 ขณะมารับบริการตรวจหลังคลอด 6 สัปดาห์

ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองเชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 34.82$, $df = 67$, $p\text{-value} = .9996$, $RMSEA = .000$ $GFI = .99$, and $AGFI = .97$) โดยสามารถอธิบายความผันแปรของภาวะซึมเศร้าหลังคลอดได้ ร้อยละ 84 แบบจำลองที่เหมาะสมนี้แสดงให้เห็นว่าในแต่ละช่วงเวลา การเห็นคุณค่าในตนเองและการสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมทำนายภาวะซึมเศร้าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีอิทธิพลโดยตรงทางลบต่อภาวะซึมเศร้า นอกจากนี้ยังพบว่าภาวะซึมเศร้าขณะตั้งครรภ์ก็มีอิทธิพลโดยตรงทางบวก ต่อภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ($\beta = .73$, $p < .001$) กล่าวคือ ร้อยละ 89.73 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะซึมเศร้าขณะตั้งครรภ์ มีภาวะซึมเศร้าหลังคลอดด้วย การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ในระยะก่อนคลอด มีอิทธิพลทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าหลังคลอด

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การตรวจคัดกรองภาวะซึมเศร้าตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์อาจช่วยลดภาวะเสี่ยงหรือความรุนแรงของภาวะซึมเศร้าในระยะหลังคลอดได้ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของมารดาวัยรุ่น และส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะลดหรือป้องกันภาวะซึมเศร้าในมารดาวัยรุ่นได้

SELF-ESTEEM, SOCIAL SUPPORT, AND DEPRESSION IN THAI ADOLESCENT MOTHERS

MAYUREE NIRATTHARADORN 4436651 NRNS/D

Ph.D. (NURSING)

THESIS ADVISORS: KOBKUL PHANCHROENWORAKUL, Ph.D., SUSAN GENNARO, D.S.N., THAVATCHAI VORAPONGSATHORN, Ph.D., YAJAI SITTHIMONGKOL, Ph.D.

ABSTRACT

Depression has been documented as an important determinant of poor outcomes for adolescent mothers and their children. Low self-esteem and lack of social support are indicated as risks of depression. In Thailand, research on depression among adolescent mothers is still limited, particularly on the potential impact of antepartum depression on the prediction of postpartum depression. This prospective study aimed to test the structural equation model of maternal depression and to determine whether and how self-esteem, social support and antepartum depression influence postpartum depression among Thai adolescent mothers.

A multi-stage random sampling method was used to obtain 340 pregnant adolescents from four hospitals in Bangkok metropolis. Pregnant adolescents completed the Center for Epidemiologic Studies Depression Scale, the Rosenberg's Self-Esteem Scales, and the Inventory of Social Support Behaviors Questionnaire during the third trimester of pregnancy and at six weeks postpartum.

The results revealed that the model fit the data well ($\chi^2 = 34.82$, $df = 67$, $p\text{-value} = .9996$, $RMSEA = .000$, $GFI = .99$, and $AGFI = .97$) and 84% of variance was accounted for, by five variables, in postpartum depression. This best-fit model showed that at each time point, self-esteem and social support had significantly negative direct influence on antepartum depression and on postpartum depression. Antepartum depression had a significantly positive direct influence on postpartum depression ($\beta = .73$, $p < .001$). In addition, 89.37% of adolescent mothers who experienced antepartum depression also experienced postpartum depression. Antepartum self-esteem and antepartum social support had significant direct and indirect influence on postpartum depression ($p < .01$).

The results of this study indicate that early detect antepartum depression may help adolescent mothers to decrease risks for postpartum depression. Enhancing the adolescent mothers' self-esteem and providing them with social support can help decrease maternal depression.

KEY WORDS : ADOLESCENT MOTHER / DEPRESSION / PSYCHOSOCIAL
DEVELOPMENT THEORY/ SELF-ESTEEM / SOCIAL SUPPORT

143 P. ISBN 974-04-5641-3